

Legehuset Hulahop

Kerneopgaven for læring i Legehuset Hulahop, er at alle børn bliver klar til skole, og vi i Legehuset Hulahop vil gerne stå på tær for, at alle børn opnår mest mulig læring.

Vi arbejder derfor med barnet fra første dag det kommer ind af døren og frem til skolestart. Det vil vi gøre, ved at styrke det enkelte barn udvikling af dets 7 kompetencer, som alle er med til og vigtige for at opnå læring.

De 7 kompetencer er:

- Robusthed
- Behovsudsættelse
- Nysgerrighed
- Vedholdenhed
- Automatisering
- Selvregulering/selvdisciplin
- Gode omgangsformer

I denne folder kan I læse hvad der forventes af barnet i de forskellige aldersinddelinger, den vil ikke blive brugt som en tjekliste, da alle børn er forskellige, men den vil give en ide om hvor barnet befinder sig, og være en inspirations kilde.

I samtaler vil vi bl.a. snakke om, hvordan I og vi oplever Jeres barn ifht. de 7 kompetencer. Så gen denne folder, da den bliver anvendt fremadrettet.

Robusthed:

Robusthed hos det spæde og lille barn opstår, når det bliver mødt af rolige robuste voksne, som kan håndtere barnets følelser, trøste og guide så barnet lærer at verden er et trygt sted, og at der er hjælp at hente, når noget er svært.

Hvordan kommer det til udtryk i 0-2 års alderen?

Tåler og trives i fremmede omgivelser, når der er kendte voksne til stede.

Kan klare små og passende ændringer og udfordringer i hverdagen, f.eks. ny kost, at skulle have børstet tænder, at tåle et nej, gøre små ting selv, vente lidt, nye mennesker i omgivelserne osv.

Lad være med at gøre tingene for barnet, men sammen med barnet, så barnet tåler frustrationen, sammen med at mor eller far opmuntrer undervejs.

Giv barnet lov til at fordybe sig i legen uden at afbryde.

- Vænne barnet til forskellige voksne
- Accept af forskellighed – møde forskellige mennesker
- Acceptere forskellige regler/voksne/adfærdsformer osv.
- Minimere særregler – lære sit barn, at reglerne også gælder dem
- Stille krav i forhold til barnets alder og udvikling
- Forældrerobusthed – forældrene skal kunne finde tryghed i og tillid til de voksne, deres børn omgiver sig med.

- Skabe udfordrende legemiljø og motiverer barnet til at mestre nye ting
- Arbejde med sociale spilleregler, vente på tur osv.
- Hjælper barnet med at rumme, når noget ikke bliver som barnet ønsker det – fx ”Jeg kan godt se du bliver ked af at du ikke må tage bilen; du må låne den bagefter.”
- Hjælpe og vejlede, så børnene får muligheden for at prøve selv – opfordrer til fx selv at kunne tage overtøj/tøj/sko på og af
- Tålmodige og rummelige voksne, hvor børnene oplever muligheden for at kunne få lov selv f.eks. i.f.t. selvhjulpethed – understøtte, lade barnet vokse med opgaven.
- Give børnene små opgaver – fx ved at sætte tallerkner på rullebordet, dække bord og rydde op.

3-5 år:

- At kunne tabe i spil
- At kunne få et nej til f.eks. en ekstra småkage, blive afvist i leg eller vente på det bliver ens tur
- At have evnen til selv at klare småproblemer i leg
- At have evnen til i de små situationer selv at stå ved egne holdninger og meninger
- At turde udfordre sig selv fysisk f.eks. ved at klatre op på et legestativ
- Åbenhed om livsfaser: skilsmisse, død, alderdom osv.
- At barnets basale behov opfyldes: søvn, mad
- Gåture, cykle med forældre
- Sende barnet med andre hjem/legeaftaler
- Lære at tage ansvar for småopgaver, oprydning på værelset
- Selvstændighed: sko, tøj osv.
- Være alene i kortere perioder
- Skubbes ud over egne grænser: fx gå i bad
- Små pligter hjemme, rydde egen tallerken op efter aftensmad
- Forældre aldrig nedgøre, men forklare og beskrive.

- Løse egne konflikter
- Fysisk robusthed – ved at blive våd, mudret, støvet, gå op og ned af bakker m.m.
- Opgaver i børnehaven
- Ture ud af huset/ud af faste rammer
- Få ansvar: sætte tallerken m.m. til vask, rydde op på eget garderoberum
- Selvstændighed: tage tøj på og af, rydde op selv - svarende til pågældende alder
- Lære at mestre et nej
- Lære at være i centrum
- Give og modtage hjælp og trøst fra andre, accept af egne følelser
- Lære at tage hensyn, vente på tur, lære at acceptere forskelligheder
- At barnet ved der er krav og forventninger
- give børnene tilpas modspil i samspillet
- Lære at håndtere småknubs
- Lære at forstå andres følelser og humør

Behovsudsættelse:

Når barnet bliver mødt og får opfyldt sine grundlæggende behov som kontakt, omsorg, mad, søvn og stimulation, bliver det gradvist i stand til at udsætte sine behov en smule. Dette udvikles op gennem barndommen.

At kunne udsætte egne behov er nødvendigt for at kunne være i en læringsituation og indgå i en social relation. Læring skal forstås bredt, som noget der foregår hele tiden.

0-2år

Det 0-2 årige barn er naturligt styret af sine behov. Når barnet bliver mødt og får opfyldt sine grundlæggende behov som f.eks. kontakt, omsorg, mad, søvn og stimulation bedst muligt, bliver det gradvis og i begrænset omfang, i stand til at begynde at udsætte sine behov lidt f.eks. vente på at maden kommer på bordet.

Det spæde barns grundlæggende behov skal opfyldes umiddelbart og kontinuerligt. Det er vigtigt at barnets behov for kontakt, kærlig omsorg, mad, søvn, pleje og stimulation opfyldes, da det er forudsætningen for, at det udvikler sig sundt og godt.

Det er vigtigt, at forældrene sætter ord på barnets ønsker/følelser, så barnets føler sig mødt.

- Et barn kan i begænset omfang begynde at behovsudsætte ved 1 års alderen, når barnet f.eks. starter i dagpleje/vuggestue eller får små søskende.
- Fra 1½ år: Barnet kan begynde at acceptere et "nej".
- Når barnet leger på gulvet og gerne vil have forældrenes opmærksomhed, kan man sige: "Jeg kan høre, at du gerne vil have mig med, jeg tømmer lige opvaskemaskinen færdig."
- At de skal lære at vente på tur – fx når de alle sammen skal hente madpakker i køleskabet – vi sætter ord på i forhold til, hvorfor det som barnet rigtig gerne vil, ikke er muligt lige nu – vente på gyngen – når barnet skal sove – når barnet skal have tøj af og på - lære at man ikke altid kan være den, der kommer først til
- Lære at acceptere et "nej" – både fra forældre og andre
- Det er ikke altid muligt, at det er den samme voksne, der kan dække det enkelte barns behov
- De voksne skal aflæse barnets behov og gøre, hvad de kan for at opfylde behovet
- Sætte ord på behov og lade børnene vente i få sekunder og gradvist øge ventetiden – "træne sin ventemuskel"
- Børnene mødes i deres gråd af de voksne – møde anerkendende og tydelige voksne

Forældrefolder som bl.a. danner grundlag for forældresamtaler i Legehuset Hulahop

- Turtagning: Når vi bruger sangkuffert, skal børnene skiftes til at vælge en ting i kufferten
- Når vi spiser, øser børnene selv mad op på skift (de ældste), og sender skålene videre. Børnene venter på det bliver deres tur

3-5år:

- At vente på tur i spil og leg
- At kunne række fingeren op til samling – vente på tur
- At kunne vente med at spise, indtil der er sagt "værsågod"
- Bruge æggeuret derhjemme, stil tiden og det udløser det ønskede behov
- Taleliste fx ved aftenmadsbordet
- At kunne og turde sige nej og at det er okay at sige nej
- Pligter i hjemmet fx tømme opvaskemaskinen, kunne udløse et evt. ønske om et udtrykt behov
- Vi holder samling, og børnene får at vide, at de skal finde deres madpakker og sætte sig ind til bordet.
- Børnene gør som de får besked på, de sætter sig. Så fortæller den voksne, at de skal lægge deres hænder på lårene og vente på, at de sidste kommer ind til bordet.
- Nogle børn gør det, mens andre har svært ved at forstå, at de ikke skal spise deres mad lige med det samme. De nye der lige er startet i børnehaven, ved ikke helt, hvad de skal endnu. De får hjælp af de børn der godt ved at de skal vente med at spise, så på den måde lærer børnene at hjælpe hinanden og tage hensyn.
- For at det skal lykkes, har børnene brug for, at reglerne overholdes kontinuerligt, og at de voksne er vedholdende. På den måde kan børn lære at udsætte deres egne behov - at alting ikke kun drejer sig om dem, men at vi er et fællesskab, hvor vi tager hensyn til hinanden og venter på hinanden.

Nysgerrighed:

Nysgerrigheden er vigtig for at kunne fordybe sig. Jo mere nysgerrig man er over længere tid, des mere kan man fordybe sig.

Fordybelse handler om at blive udfordret ved at arbejde med emner, som man ikke kender i forvejen, eller dybere i emner, som man kun kender lidt til.

Ørene lytter, øjnene studerer og søger kontakt og samspil. Hænder og munden undersøger og danner indtryk.

Det sunde naturlige barn vil undersøge alt hvad det møder og skal vedvarende stimuleres inden for nærmeste udviklingszone. f.eks. via kontakt, dialog, rim, remser, sang, studere små bøger, naturen m.v.

0-2 år

Følg barnets blik og se hvad det er opmærksom på og interesseret i - vis fælles opmærksomhed og fortæl barnet om hvad "genstanden" hedder. Lad barnet se, røre, lugte, undersøge og evt. lege med genstanden f.eks. hårbørste, vaskeklud, blade, skoen eller forskelligt legetøj.

Når I er ude at gå tur, så er det også vigtigt at være nærværende til stede, Snak om vinden, som blæser og bilerne som kører, duft til blomster.

Vigtigt at undersøge/bruge de ting, der er i naturen og tæt på hjemmet.

Forældrefolder som bl.a. danner grundlag for forældresamtaler i Legehuset Hulahop

Tag barnet med i daglige gøremål og lade dem deltage, når de er nysgerrige.

Lade børnene deltage i dagligdagsgøremål og have tålmodighed/accept og tid til dette.

Være opmærksom på barnets egen interesse for nye ting.

Når barnet viser interesse for et emne, er det vigtigt at sætte sig ned og lytte og spørge mere ind til interessen. For eksempel hvis der bages boller i køkkenet er det alle sanser der skal i spil, når barnet viser interesse. Forklare hvad gæren gør, lade barnet røre ved dejen, smage på den osv.

Hvis der bliver slået græs, så lade barnet gå med rundt, snakke om hvorfor græsset er blevet langt, hvor tingene kommer fra og lade snakken udvikle sig efter hvor barnet ønsker, at den bevæger sig hen. Hvis de finder nogle sten på vejen, så sætte sig ned og snakke om formen, farven osv.

Nysgerrighed for søskendeforhold. Den lille søger gennem sin nysgerrighed at finde ud af hvor grænserne går hos sine større søskende. Hvis jeg gør sådan og sådan, hvordan reagerer den store så. Nysgerrighed på de sociale relationer, hvor det er vigtigt som forældre, at gå og støtte og udvide disse kompetencer hos sit barn. Forklare den yngste hvorfor den store reagerer, som han/hun gør, når den yngste gør sådan og sådan. Og være med til at udvikle forholdene.

Vi har fundet en regnorm under en stamme ved insekthotellet. Jeg tager den i hånden og viser den til Valdemar (18 mdr.)

Han er nysgerrig, og siger "Erg". Han kigger skiftevis på mig og på ormen. Han prikker forsigtigt på ormen og trækker hurtigt hånden til sig igen. Han siger sin lyd og prikker igen. Jeg kan se Valdemar er nysgerrig, og jeg spørger om han vil holde ormen. Jeg forsøger at lægge den i hans hånd. Den bliver der i kort tid, men så trækker han hånden til sig. Jeg tager ormen i hånden og den ormer sig rundt.

Valdemar er meget optaget af dette og til sidst rækker han ud efter ormen. Han får den og holder den mellem fingrene. Han siger igen og igen lyden "Erg". Han nulrer ormen mellem fingrene og pludselig bliver den til to stykker. Det ene stykke har han i hånden og det andet falder ned på Valdemars ben.

Det stykke i hånden bevæger sig, det andet ligger helt stille. Jeg siger til Valdemar "hovnugikormen i stykker." Han er helt fordybet i at kigge på de to stykker og beholder længe det ene stykke i hånden.

3-5år:

- At understøtte barnet i at gå på opdagelse i verden og udtrykke sin nysgerrighed gennem sine sanser og krop f.eks. gennem oplevelser i naturen, f.eks. hvor hurtigt kan jeg køre på mooncar m.m.
- At understøtte og stimulere spørgelysten og videbegæret
- Tal - hoppe på et ben - hvor mange gange?
- Leg med sprog - lave røverhistorier
- Lave føle leg
- Læse for barnet og lave sjove rim og remser

En morgen da barnet kommer hen i børnehaven vil han gerne ud og lege. Han er ikke mere end lige kommet udenfor før han ser en stor bille kravle om bag en sten og gemme sig. Drengen undrer sig over hvor billen blev af og vælger derfor at flytte stenen for at lede efter den. Bag stenen finder han billen sammen med andre former for "små kravl" og han, pædagogen og de andre børn der er kommet til, får sig nu en god snak om hvilke andre slags dyr/kryb/kravl, der lever i skovbunden bag/under stenene.

Forældrefolder som bl.a. danner grundlag for forældresamtaler i Legehuset Hulahop

Ved aftensmaden fortæller barnet ivrigt om disse kryb/kravl og efter maden viser barnet glad og stolt sine forældre hvilke dyr det var, i en bog barnet selv fandt frem.

Vedholdenhed:

Vedholdenhed og koncentration handler om at kunne fastholde opmærksomheden.

Her kommer behovsudsættelsen og robustheden bl.a. ind. Når man koncentrerer sig, lukker man både indre og ydre påvirkninger ude.

For at være vedholdende må barnet kunne tåle modgang og frustrationer.

At barnet spejles og opmuntres til igen og igen at afprøve nye færdigheder og udfordringer, som at slå til legetøj- samle det op- smide det ned, putte i - eksperimentere med. Arbejde med kroppen- trille - krybe – kravle - gå.

Stimulere/motivere til at komme over forhindringer. Barnet skal aktiveres frem for at få løsninger serveret.

Det er vigtigt, at det skal være sjovt, selv om det er frustrerende.

1-2 år:

- Fra 12-18 mdr.: Bygge med Duplo klodser. Forældre kan guide barnet igennem processen, når det er vanskeligt. Det er vigtigt at anerkende processen/at barnet øver sig i stedet for at fokusere på resultatet.
- Fra 18-24 mdr.: Øve med gåvogn, dukkevogn. Når barnet bliver frustreret over at gåvogn/dukkevogn ikke kan komme videre, så skal man guide barnet i, hvordan det kan komme videre i stedet for at gøre det for dem. Sæt ord på frustrationen f.eks "det er også svært". På den måde lærer barnet, at frustration kan ende i succes.

Husk øvelse gør mester.

Ex: Forældre og barn sidder sammen og leger. Barnet fordyber sig i legen og forældrene forlader ubevidst legen til fordel for et praktisk gøremål med tanken om at "barnet leger jo godt nu".

Ubevidst viser man nu barnet at det er ok at stoppe legen og vedholdenheden er brudt.

Lad børnene hjælpe med en lille del af tilberedning af maden, evt. skrælle gulerødder. Benævne handlinger så børnene får fornemmelse af hvor langt vi er i opgaven

Ved toiletbesøg: Opmuntre barnet til at sidde på potte/toilettet lidt længere evt. ved hjælp af at synge og læse.

Vaske hænder sammen med barnet og vise og deltage i sæbe på, gnubbe/skrubbe, skylle og tørre, evt. understøtte med "vaskehænder-sangen".

Ved spisning: Vente på at fad/skåle kommer rundt på bordet. Opmuntre til at smage på nye ting, tage to stk. frugt ad gangen, lave mange gentagelser, benævne alle handlinger så barnet fornemmer hvor langt vi er i processen.

3-5år:

Forældrefolder som bl.a. danner grundlag for forældresamtaler i Legehuset Hulahop

- At øve/træne til en bestemt færdighed er opnået fx at cykle
- At kunne tage tøj på selv
- At kunne lave en perleplade færdig
- At kunne blive i en dialog i et givet tidsrum

Holde bordskik: Øve vedholdenhed, fællesskab/samvær, hygge.

Forældrene er den gode rollemodel, ved selv at blive siddende ved bordet med koncentration om familiens måltid, være med til at skabe god atmosfære, hvor familiemedlemmer fx skiftes til at fortælle. På denne måde øver børnehavebarnet vedholdenhed i et forventeligt tidsrum.

Eksempel på manglende vedholdenhed

Ea får et sippetov af sin mor. Lillebror får en pistol og går straks i gang med at skyde. Ea bliver gal, fordi hun ikke kan finde ud af det og taler ikke til mor de næste timer. Senere på dagen siger mor: "Det er kun dig selv, der kan lære dig at sjipte i sippetov. Du bliver nødt til at øve dig for at lære det."

Eksempel på vedholdenhed

Dagen efter tager Ea på eget initiativ sit sippetov frem. Hun går i gang med at øve sig. Hun er meget vedholdende og øver sig længe. Mor støtter aktiviteten ved at sætte sig ud og kigge på, at Ea sjipper. Ea kan mærke, at hun bliver bedre. Hun glæder sig nu til at tage sippetovet med til legetøjsdag i børnehaven.

Automatisering:

Gennem træning – at øve sig – opnås automatisering.

Jo mere et barn kommer i vanen med at øve og træne – og oplever succes med det – des mere energi og hjernekapacitet er der til ny læring.

Det kan både handle om motorik og færdigheder i bredere forstand. Automatiseringer giver barnet/den unge en tro på at kunne noget selv.

0-2år:

- At det lille barn mestrer en færdighed uden det kræver ret meget energi
- Automatisering kommer via stimulation/motivation og øvelse
- At barnet mestrer f.eks. at die hos sin mor og senere spise selv
- Sidde, krybe, kravle, holde balance, gå, løbe og hoppe
- Håndtere små ting
- Tale - lærer det kun ved at blive talt meget med

Forældre skal igennem kropssprog og det talte sprog støtte barnet i sin nærmeste udvikling.

Skal have tålmodighed da det er igennem gentagelser (og dermed tid) at barnet automatiserer sine handlinger.

Forældrefolder som bl.a. danner grundlag for forældresamtaler i Legehuset Hulahop

Forældrene støtter og arbejder med nogle af de samme ting som barnet øver i vuggestuen.

- Arbejdet med automatisering tager altid udgangspunkt i det enkelte barns NUZO. Børnene lærer rigtig meget ved at se på hinanden og have ældre "rollemodeller"
- Lade børnene selv gå ind i vuggestuen
- Lade børnene bære deres lille rygsæk/taske når de kommer og når de blive hentet
- Børnene henter madpakker i køleskabet
- Kravler op på egen højstol
- Børnene vasker hænder inden de spiser og når de har spist
- Børnene skiftes, får tøj på og sele på, tager selv sut og sovedyr i krukken
- Børnene går selv ud til krybben, kravler op af stigen til krybben
- Efter middagssøvn lægger børnene selv deres sut og sovedyr/klud i deres krukke på badeværelset
- Faste rutiner inden og under spisning bl.a. sige vær så god
- Når børnene er klar til det opmuntres de til at blive selvhjulpne og øve f.eks. tage tøj

3-5år

- At kunne tage tøj af og på
- At kunne kravle ind og ud af bilen og spænde sig fast
- At kunne pille æg og mandariner
- At kunne sit eget navn, adresse og alder
- At kunne tælle, rime, remse og synge
- Lade barnet hjælpe til med de praktiske gøremål f.eks. dække bord, rydde væk, smøre madpakke m.v.
- Lade barnet klare toiletbesøg selv (tørre sig, trække ud og vaske hænder).
- Lade barnet selv tage tøj af og på og i den rigtige rækkefølge – tøjet skal ikke være for udfordrende fx smækbukser.
- Sørge for at barnet selv kan åbne/lukke madpakken.
- Bruge symboler/navn på barnets ting så de nemt kan finde det.
- Læse bøger om bogstaver, rim og remser – gerne flere gange – og spille iPad med sit barn hvor det handler om fx bogstaver og tal.
- Som forældre skal man have god tid og tålmodighed til, at lade barnet udføre opgaverne selv. Og være bevidst om at man ikke tager over.

- Selv kan sætte sine ting på plads
- Kan finde ud af at sidde til samling
- Kan modtage beskeder
- Kan efterkomme beskeder
- Lytter når de voksne tale
- Husker at rydde op efter sig både legetøj og ved borde
- Kan stille sine ting på plads
- Kan huske hvor man har lagt sine ting
- Handlemønstre i forhold til sine venner
- At når nogen græder hjælper man
- At man passer på hinanden
- At man har omsorg for hinanden
- At man ved hvordan man siger til og fra på en ordentlig måde
- At man henter hjælp hvis man ikke kan klare situationen selv

Selvregulering/selvdisciplin:

Når børn og unge bliver fastholdt i at holde sig inden for nogle givne rammer og regler – daginstitutionens, skolen og hjemmets – vil de henad vejen forstå, at det hjælper dem i enhver læringsituation at blive inden for disse. Det er at kunne forstå og regulere egne følelser. Selvregulering er behovsoplevelse og behovsudsættelse.

0-2år:

Fra fødslen er barnet udstyret med meget begrænset evne til selvregulering. Evnen udvikles gennem nære relationer som barnet indgår i. Trygge rammer og opdragelse.

De første leveår er betydningsfulde i forhold til udvikling af selvregulering. Her grundlægges "arkitekturen/skelettet" for den fremtidige udvikling.

Barnet lærer at regulere sig selv ved:

- At være i tæt kropskontakt med forældrene.
- Ved at opleve trygge og kendte rammer for, som signalerer, hvad der skal ske. F.eks. når barnet skal sove. Ritualer kan f.eks. være at synge for barnet, sætte afslappende musik på eller læse en bog. Barnet kan finde ro og tryghed i at få en sut, krammedyr eller en sutteklud.
- Hjælpe barnet med at finde en døgnrytme, så der er forskel på nat og dag. F. eks. ved dæmpet belysning om natten, ingen underholdning/leg, bleskift kun efter behov.
- At forældrene er nærværende sammen med deres barn og kan glæde sig, trøste og beskytte barnet, for at hjælpe barnet til at få styr på sine følelser.
- Vis dit barn at du tror det kan klare små frustrationer, f.eks. når det øver sig i at ligge på maven, øver sig i at kravle, at det ikke altid er den samme forælder, der putter barnet, og at det skal afleveres og passes.
- At øve sit barn i regler for samspil med andre mennesker. Fx at vente på tur ved rutsjebanen
- At barnet oplever, at der er tydelige og kærlige rammer omkring det, og at det gradvist får mere plads til at udfolde sig indenfor disse rammer
- At barnet ikke kun bliver styret, men også gradvist lærer at styre sig selv i visse sammenhænge
- At barnet bliver mødt med positive forventninger til at det kan
- At barnet har mulighed for at lege med andre børn i trygge, kendte og mindre enheder
- At være en del af familien og det fælles måltid
- At barnet oplever at være en del af et familiefællesskab, hvor alle deltager
- At øve barnet i at være sammen med andre voksne, som barnet føler sig tryk hos
- At lade barnet opleve, at dets oplevelser og følelser bliver hørt, og at de voksne omkring støtter barnet i, hvordan det kan komme videre

- At øver sig i at vente på tur i forskellige situationer. Fx ved frokostmåltidet, hvor maden sendes rundt, i garderoben når flere børn skal have hjælp til tøj, ved hjælp til toiletbesøg
- At børnene lærer at vise empati for andre. Fx at hjælpe hinanden i garderoben, at give sin ven omsorg og trøst
- At barnet lærer at tolerere, at få et afslag/nej i forskellige situationer de møder i dagligdagen. Fx når vi skal til at spise, skal barnet ikke tage legetøj frem
- At lære at dele legetøj og andet med andre
- At øve sig i at blive siddende ved bordet, selv om man er færdig med at spise.
- At barnet lærer at regulerer egne behov, fx. at spise brødet, når pålægget er spist.
- At lære at udsætte egne behov i mødet med andre børn og kunne hjælpe sin ven.
- At barnet øver sig i at omstille sig til nye situationer. Fx ved aflevering og afhentning
- At barnet øver sig i at kontrollere sine følelser i pressede situationer. Fx at barnet ikke slår og bider, hvis barnet bliver sur

Forældrefolder som bl.a. danner grundlag for forældresamtaler i Legehuset Hulahop

- At barnet begynder at få en fornemmelse for, hvordan man agerer i en given situation. Fx at barnet går på række og holder hinanden i hånden, når vi går på tur.

3-5år:

- At kunne tåle krav uden at bryde sammen
  - At kunne sidde og spise med de andre i børnehaven og i familien
  - At kunne vente til det bliver ens tur
  - At tåle et nej
  - At kunne klare at dele med andre uden at bryde sammen
  - At kunne falde i søvn selv om aftenen
  - At kunne sætte madkassen tilbage i køleskabet
-
- At øve sit barn i regler for samspil med andre mennesker. Fx at vente på tur ved rutsjebanen.
  - At barnet oplever, at der er tydelige og kærlige rammer omkring det, og at det gradvist får mere plads til at udfolde sig indenfor disse rammer
  - At barnet ikke kun bliver styret, men også gradvist lærer at styre sig selv i visse sammenhænge
  - At barnet bliver mødt med positive forventninger til at det kan
  - At barnet har mulighed for at lege med andre børn i trygge, kendte og mindre enheder
  - At være en del af familien og det fælles måltid
  - At barnet oplever at være en del af et familiefællesskab, hvor alle deltager
  - At øve barnet i at være sammen med andre voksne, som barnet føler sig tryk hos
  - At lade barnet opleve, at dets oplevelser og følelser bliver hørt, og at de voksne omkring støtter barnet i, hvordan det kan komme videre

Ex ved spisning:

Tydelige genkendelige rammer, så barnet kender forventningerne øger muligheden for at styrke selvdisciplinen.

Faste spisepladser, bruge visuelle medier til tidtagning af hvor længe vi sidder ved bordet giver barnet overblik over hvor lang tid det skal holde normerne ved bordet - opøver evnen til at holde bordskik, og vente på at vennerne også bliver færdige.

De langsomme spisere får overblik over hvor meget de skal justere deres spisehastighed for at nå at blive færdige.

Ex ved toiletbesøg:

Når bleen skal væk: Vi bruger tid på at barnet kan øve sig i at gå uden ble, komme på toilettet, opmuntre så barnet ikke giver op selv om der skal øves mange gange.

Håndvask kobles sammen med at man har været på toilettet, den voksne guider barnet så der kommer sæbe på, gnubbes/skrubbes og skylles og tørres.

Gode omgangsformer:

Gode omgangsformer og fornuftig og ordentlig kommunikation er grundlaget for alle fællesskaber og læringsituationer.

Det handler om respekt for hinanden – sådan helt grundlæggende.

0-2år

- At barnet evner øjenkontakt, smiler, lærer at være i kontakt, sige goddag, tak og farvel
- Gode rollemodeller er væsentlige for at kunne udvikle denne evne
- Vigtigt, at atmosfæren i hjemmet er god, og f.eks. mor og far kommunikerer respektfuld med hinanden.
- Vær bevidst om den store værdi og det ansvar, der ligger i, at barnet afkoder og kopierer sine forældre.
- Sid gerne og spis sammen med barnet.
- Lær barnet at sige goddag, farvel, tak, må jeg bede om osv.
- Tal roligt og pænt, det præger barnet positivt og hjælper til, at det bliver et socialt lille væsen, som er rar at omgås.
- Lære børnene at sige goddag og farvel
- De voksne skal være gode rollemodeller
- Sidde sammen og spise
- Være i mødekommende overfor børn og voksne
- Indgå i dialog med børnene - og være nysgerrige på dem
- Anerkende børnene
- De voksne skal være gode rollemodeller
- De voksne sætter ord på børnenes handlinger
- Børnene lære at læse hinandens udtryk
- Kropssproget er vigtigt, da det er det de små ser og læser

3-5år:

Eksempler på opgaver, normer og kommunikation, som kan trænes/øves:

- Små opgaver og pligter i hverdagen, der inviterer barnet ind som en del af fællesskabet fx hjælpe med at rydde op på værelset, selv hænge tøj på plads, dække bord mv.
- Lære at følge spillereglerne i forskellige kontekster (f.eks. svømmehallen, legepladsen) eller i forskellige lege eller aktiviteter (f.eks. sanglege, spil mv.)
- Lære barnet at være opmærksomme på og hjælpe hinanden f.eks. hvis et barn falder og slår sig, hvis en bliver ked af det, hvis en ikke kan løse en opgave
- Lære barnet god skik f.eks. ikke bøvse og prutte ved bordet og ej slå andre
- Hjælpe barnet med ikke at sige grimme ting til andre
- Lære barnet almindelig god høflighed, samt en forståelse for, hvorfor det er meningsfuldt fx at sige: "Tak for mad"
- Øjenkontakt, at man ser på hinanden når man taler sammen
- Tale pænt til hinanden
- At hilse på hinanden
- Man råber ikke af hinanden
- Man hjælper hinanden, hvis nogen er ked af det
- Omsorg for hinanden
- Lytte når der er en der taler
- Vente på tur
- Opfordre sine børn til at lege med flere forskellige – invitere forskellige børn med hjem
- Ikke tale dårligt om de andre i børnehaven

Forældrefolder som bl.a. danner grundlag for forældresamtaler i Legehuset Hulahop

- Hjælpsomhed, fx ved måltidet. Fx ved at sende mad og drikke videre
- Have øje for andres behov og italesætte dette
- Lære børnene at respektere en given ramme fx samling, fællesleg, vente på tur, vente på hinanden og lytte
- Have øje for hinandens ve og vel – at de voksne hjælper med at italesætte hændelser, vise hvordan vi drager omsorg for hinanden
- Parathed til at bidrage i mødet med andre
- At man svarer, når nogen henvender sig til en, og ikke ignorerer
- Respekt for egne og andres sager
- Sige godmorgen/farvel/godnat
- Tak for mad
- Må jeg bede om kanden med vand
- Vil du hjælpe mig med...
- Må jeg hjælpe med...
- Jeg vil ikke lege med dig nu, men jeg vil gerne senere, eller en anden dag
- Må jeg gerne lige komme forbi
- Fortæl sandheden
- Vi hjælper hinanden med at rydde op i fællesskab, så det er indbydende til de næste der kommer og leger

LÆS GERNE MERE PÅ:

www.klartillæring.dk – her kan du også se små videoer af kompetencerne